

Самае "дзікае" балота ў свеце

(да 45-годдзя з часу стварэння
гідралагічнага заказніка рэспубліканскага значэння "Дзікае")

Адной з самых надзвычайных
знаходак з'яўляецца выяўленне
асака балоталюбівай.

Новым відам сасудзістых раслін для
флоры нацыянальнага парка з'яўляецца
асака ценявая. Расце на мінеральных,
часткова закустараных ці паросшых
лесам невялікіх мінеральных астраўках,
дзе сустракаюцца ў невялікай колькасці,
усяго па некалькі дзярнін .

Венерын чаравічак – назва гэтай паўночнай архідэі па-латыні азначае “чаравічак багіні Кіпрыды”. Кветка мае форму чаравічка даўжынёй каля 3 см, ад якога ў бакі адыходзяць два яркачырвоныя ці фіялетава-ружовыя хвалістыя пялёсткі. Уніз звісае яшчэ адзін пялёстак, выгнуты ў выглядзе даху.

Пасля прарастання маленькага сям'я толькі праз 4 гады расліна выходзіць на свет. А зацвітае яна ўпершыню на 15-17-ым годзе жыцця. Апыляюць яе пчолы. Расліна можа размнажацца і карэнішчамі, што важна пры яе развядзенні ў штучных умовах.

Даволі шмат на балоце “Дзікае” і ў яго ваколіцах другіх славутасцей. Адзначаюцца вялізарныя старыя (не менш 120-140 гадоў) дрэвы **ясеня, чорнай вольхі**. Тут адзначаны цэлы рад рэгіянальна рэдкіх відаў раслін. Гэта **цісдалія галасцябельная, вужоўнік звычайны, водазбор звычайны, любка двуплісная, пальчатакарэннік майскі, бяроза нізкая, вярба чарнічная**.

Вяртлявая чаротаўка – адзіны від вараб’епадобных птушак Еўропы, які знаходзіцца пад пагрозай глабальнага знікнення. Гняздуецца яна толькі на асаковых балотах. На балоце “Дзікае” пражывае каля 8% еўрапейскай папуляцыі вяртлявай чаротаўкі – 1200-1500 пяючых самцоў. Гэта невялікая рыжавата-бурая птушачка з трыма светлымі палосамі на галаве: дзве з іх праходзяць праз брывы, адна пасярэдзіне галавы.

Сярод 99 відаў птушак , якія
жывуць на балоце – **турухтан**.
Размалёўка яго бывае бурая,
рыжая, чорная, белая, паласатая.
Існуе некалькі дзесяткаў яе
каляровых варыянтаў.

Сапраўднай начной каралевай
балотных прастораў з'яўляецца
барадатая кугакаўка. Назву сваю
яна атрымала за цёмную
размалёўку кліна пер'яў пад
дзюбай – “бараду”. Барадатая
кугакаўка – адна з самых
драпежных птушак.

карасцель

заранка

сойка

чыбіс

беркут

лунь

рабчык

арол-маркут

бакас

цецярук

Водзяцца на балоце “Дзікае” поплаўны і балотны лунь, чыбіс, карасцель, сойка, зялёная перасмешка, заранка, цецярук, рабчык, бакас, беркут, арол-маркут. 14 відаў птушак занесены ў Чырвоную кнігу Беларусі.

Фауна пазваночных дастаткова разнастайная і ўключае 28 відаў млекакормячых: вожык, крот, ліса, казуля, янотападобны сабака, куніца лясная, ласка, гарнастай, выдра, бабёр, дзік, нутрыя, андатра.

вожык

дзік

казуля

янотападобны сабака

выдра

куніца лясная

ліса

нутрыя

ласка

крот

гарнастай

бабёр

андатра

На прасторах балота “Дзікае” сустракаецца **воўк**, часам заходзіць рэдкі звер – **рысь**, а балотныя ўскраіны аблюбаваў цар звяроў **зубр**.

Асабістае значэнне Дзікае мае для захавання ў нацыянальным парку «Белавежская пушча» абарыгеннай папуляцыі **лася**.

Сенсацыяй апошніх гадоў стала з’яўленне ў ваколіцах балота **бурага мядзведзя**.

На болоце водзіцца 4 віда рэптылій: прыткая яшчарка, жыватворная яшчарка, вуж звычайны, гадзюка звычайная.

15 відаў амфібіў

Травяная жаба

Вострамордая жаба

Шэрая жаба

Сажалкавая жаба

Трытон звычайны

ТОП 15 ТЭРЫТОРЫЙ БЕЛАРУСІ ДЛЯ БІАРАЗНАСТАЙНАСЦІ

У вадаёмах балота “Дзікае” адзначана **19 відаў рыб**, якія адносяцца да 5 сямействаў. У іх лік уваходзяць звычайныя для вадаёмаў басейна р.Нараў на тэрыторыі “Белавежскай пушчы” віды: шчука, язь, срэбны і звычайны карасі, окунь рачны, ёрш звычайны, плотка, краснапёрка, уюн. Акрамя таго тут сустракаюцца шырока распаўсюджаныя ў Беларусі віды рыб: лінь, вярхоўка звычайная, пячкур звычайны, колюшка.

Шчука

Краснапёрка

Лінь

Язь

Ёрш

Колюшка

Карась звычайны

Плотка

Карась срэбны

У межах балота “Дзікае” растуць і лясы, але састаў іх не аднародны. Пераважаюць сярэднеўзроставыя лясы і маладнякі. Высокім узростам адрозніваюцца **сосны** (117 гадоў), **елкі** (124 гады), **дубы** (124 года), **ясень** (94года).

Па эфектыўнасці ачысткі атмасферы ад вуглякіслага газа і абагачэнню яе кіслародам балота “Дзікае” эквівалентнае 100–120 тысячам гектарам лесу.

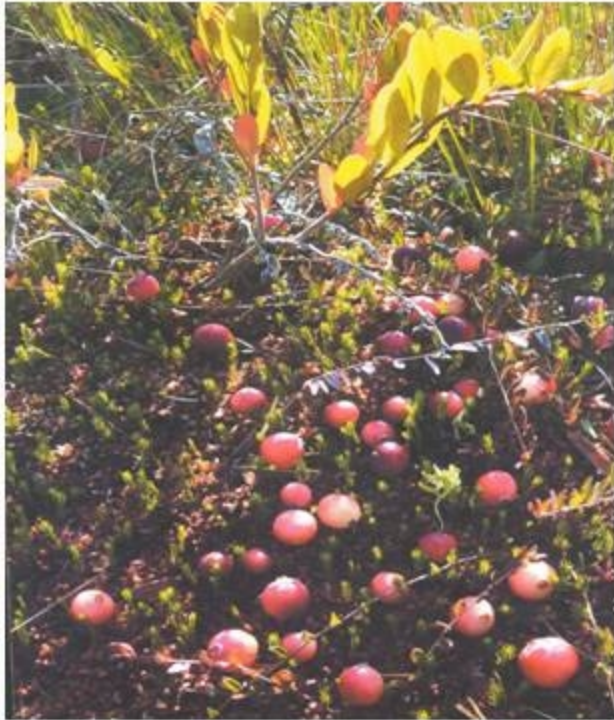

На паўночным
ускрайку балота
“Дзікае” знаходзіцца
адзін з першых
населеных пунктаў
Белавежскай пушчы
– старажытны Новы
Двор. 🗣️

У мясцовага насельніцтва асобай папулярнасцю карыстаюцца багатыя вітамінамі **журавіны, дурніцы, якія растуць на балоце.**

На території заказника по старому тракту пролягали цікаві **екологічні маршрути**, по якому можна відправитися як пішки, так і у велопрохід.

**Балота “Дзікае” з вышыні
птушынага палёту – аазіс у зялёным
моры *Белавежскай пушчы***

Балота “Дзікае” для нас – яшчэ неадкрытая скарбніца, адкуль мы можам чэрпаць звесткі не толькі аб мінулых ландшафтах, але і пазнаць нашу гісторыю. Гэту гістарычную кнігу можна чытаць бясконца, старонку за старонкай, робячы ўсё новыя і новыя адкрыцці.

Дзікае – адно з буйнейшых у Еўропе нізінных балот пераходнага тыпу, якое захавалася ў натуральным стане.

Падобных балот у свеце ўсяго чатыры.

У 1968 годзе згодна з пастановай Савета Міністраў быў створаны **рэспубліканскі гідралагічны заказнік “Дзікае”**.

У 1998 годзе была створана **ключавая арніталагічная тэрыторыя (КАТ) з назвай “Дзікае”**.

У 2000 годзе было прынята рашэнне аб перайменаванні яго ў **КАТ “Балота Дзікае”**.

У 2001 годзе **балота Дзікае ўвайшло ў склад НП “Белавежская пушча”**.

Ключавая арніталагічная тэрыторыя

“Балота Дзікае”

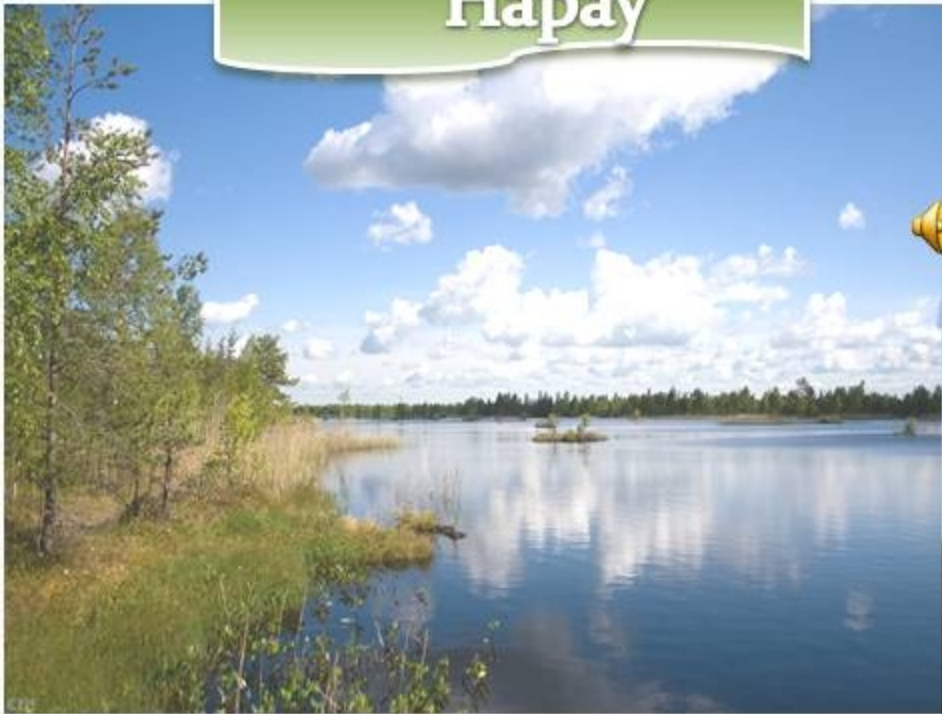
Усяго тэрыторыя балота “Дзікае” займае 15206 га, у тым ліку на Свіслаччыне – 9374 га, 5832 га – у Пружанскім раёне.

Большая яго частка ўваходзіць у нацыянальны парк “Белавежская пушча”, якая ўключана ў Спіс сусветнай спадчыны ЮНЕСКА.

З цэнтральнай часткі балота бяруць пачатак дзве рэчкі

Нараў

Ясельда

Балота “Дзікае” – равеснік
егіпецкіх пірамід. Узрост
састаўляе амаль больш за
шэсць тысяч год.

На тэрыторыі балота
“Дзікае” расце 14 відаў
раслін, занесеных у
Чырвоную кнігу Беларусі.
Ва ўсходняй частцы
балота сканцэнтраваны
буйнейшыя ў краіне
зараснікі бгрозы нізкай.

